

Základní škola KUNRATICE

Fakultní škola Univerzity Karlovy v Praze, Pedagogické fakulty

Předškolní 420, 148 00 Praha 4 Kunratice

Ing. Bc. Vít Beran, ředitel školy

Tel.: 261097211 - 2, mobil: 724370813, e-mail: vit.beran@zskunratice.cz, <http://www.zskunratice.cz>

PROJEKT
ZDRAVÁ ŠKOLA

MČ Praha Kunratice

V Praze dne 2. května 2013

Vážení rodiče budoucích prvňáčků i všichni ostatní,

Vaše děti nastoupí v nastávajícím školním roce do 1. třídy základní školy v Praze Kunraticích. Rádi bychom Vás proto seznámili se společnou iniciativou školy, projektu *Pomáháme školám k úspěchu* podpořeného nadací The Kellner Family Foundation a občanského sdružení Patron, rodičovské organizace, která ve škole působí.

Iniciativa na podporu tzv. párové výuky v prvních třídách vznikla na jaře 2012 z důvodu vysokého počtu dětí ve třídách (*třídy po 29 žácích*) a spočívá v zavedení dvou učitelů ve třídě po významnou část týdení výuky (*děti mají z 21 hodin učebního plánu 11 hodin, kdy jsou ve třídě dva učitelé, nebo je třída dělena na skupiny*). Poprvé je druhý pedagog v prvních ročnících zaveden právě v končícím školním roce 2012/2013. Nové prvňáčky čekají opět naplněné třídy. Smyslem párové výuky je za pomoci tohoto druhého kvalifikovaného pedagoga poskytnout dětem především maximální pozornost učitele a možnost přizpůsobit tempo výuky možnostem žáků. Toto je zajištěno, zejména prostřednictvím dělení dětí do skupin o nižším počtu žáků. Oba učitelé tak mohou reagovat na individuální potřeby jednotlivců. Prakticky to znamená, že do výuky jsou vtaženy všechny děti, které se aktivněji zapojují do vyučování, školního činnosti a rozvoje svých dovedností. Mohou častěji ukazovat to, co umí. Mohou být častěji úspěšné. Zvyšuje se jejich motivovanost.

Vzhledem k tomu, že nejde o věc běžnou, která by byla standardní součástí veřejného školství v České republice, je třeba, aby byla tato iniciativa podpořena i z Vaší strany. Ve školním roce 2012/2013 většina rodičů iniciativu aktivně podpořilo. V příloze dopisu Vám proto poskytujeme *Informaci o asistentovi pedagoga a párové výuce v českém základním školství a na Základní škole Kunratice*. Tato informace obsahuje popis naší iniciativy, právní rámec i popis faktické situace v základním školství ohledně přítomnosti dvou pedagogů ve třídě a nastiňuje i Vaši možnost pozitivně ovlivnit počátky procesu vzdělávání dětí.

V tuto chvíli bychom Vás rádi požádali o pozornost, kterou věnujete posouzení celé záležitosti, protože možnost přítomnosti druhého pedagoga ve třídách budoucích prvňáčků budeme diskutovat na plánovaném společném předprázdninovém setkání ve středu 5. června 2013 od 17:00 hodin v aule školy. Srdečně Vás všechny na toto setkání zveme.

S pozdravem

Vít Beran
ZŠ Kunratice, ředitel školy

Kateřina Čírová
Patron, o.s., předsedkyně

Asistent a párová výuka v českém základním školství a na ZŠ Kunratice

1. Co bychom Vám rádi řekli úvodem

Smyslem této informace je poskytnout Vám rodičům dětí v ZŠ Kunratice informace týkající se asistenta pedagoga a párové výuky především z důvodu vysokého počtu dětí ve třídách na prvním stupni. Měli byste tak získat nejen informaci o modelu párové výuky, který nabízí škola v této specifické situaci, ale i obecnou informaci o asistentovi pedagoga a párové výuce v základním školství podle českého práva. Na základní školství je informace zaměřena proto, že vzdělání na tomto stupni školství je nejen právem dětí, ale současně i jejich (jejich zákonných zástupců či osob povinných výchovou) povinností.

2. Řešení, se kterým škola přichází

Základní škola Kunratice zvolila ke zkvalitnění výuky ve třídách s vysokým počtem dětí metodu druhého pedagoga ve třídě, tedy metodu výuky v páru. Tento model se vyznačuje následujícím:

- Ve třídě jsou významnou část týdenní výuky ve třídě dva vysokoškolsky kvalifikovaní učitelé (v kombinaci s tzv. dělenými hodinami - děti mají z 21 hodin učebního plánu 11 hodin, kdy jsou ve třídě dva učitelé, nebo je třída dělena na skupiny).
- Třídní učitel vede vyučování a společně s druhým učitelem vyučovací hodiny připravuje. Podle organizace výuky si děti dělí do skupinek po nižším počtu, střídavě vedou vyučování, podporují práci jednotlivců a podobně.
- Tento model výuky zajišťuje adekvátní pozornost pedagoga dítěti, rychlejší zpětnou vazbu pro pedagoga o zvládnutí učiva dětmi a tudíž i možnost vůbec reagovat na potřeby dětí. To vede ke zkvalitnění výuky, hlavně její efektivity.
- Jde o řešení, které není podle právních předpisů po finanční stránce pro žádnou školu bez rozdílu zajišťováno z veřejných rozpočtů. Pokud mají být ve třídách s vyšším počtem dětí dva pedagogové, je třeba, aby byly veškeré náklady na odměnu druhého pedagoga poskytnuty ze soukromých a jiných zdrojů. Proto je nezbytné, aby se na vhodnosti/potřebě shodli právě zákonní zástupci dětí – nejčastěji rodiče a dokázali svůj názor vyjádřit i účelově určeným finančním darem. Ve školním roce 2012/2013 většina rodičů iniciativu aktivně podpořila. Další prostředky byly zajištěny z projektu Pomáháme školám k úspěchu.
- Dar mohou poskytovat jak fyzické osoby, které nepodnikají – typicky zaměstnanci, tak fyzické osoby, které podnikají - živnostníci, svobodná povolání (tzv. OSVČ), i právnické osoby bez ohledu na to, zda jsou či nejsou podnikatelským subjektem. Dar v minimální výši 2000 Kč je pak vždy podle zákona o daních² tzv. daňově odečitatelnou položkou.
- Model funguje jako zcela dobrovolný a solidární, tzn., že pro ustavení druhého pedagoga ve třídách s vyšším počtem dětí po významnou část výuky v týdnu není rozhodující výše individuálních finančních darů, ale jejich součet, který má v podstatě pokrýt náklady na tzv.

¹ Informaci připravila Veronika Doležilová, ve školním roce 2012/2013 je dcera žákyní prvního ročníku.
² zákon č. 586/1992 Sb., [o daních z příjmů](#), ve znění pozdějších předpisů

superhrubou odměnu druhého pedagoga. Pokud se toto nezdaří, lze např. poskytovat párovou výuku pouze po část školního roku, popř. dojde k vrácení daru.

- Výše odměny druhého pedagoga je dána několika právními předpisy³ (např. tzv. tabulkové platy ve veřejné sféře a obecně odvody zaměstnavatele za zaměstnance) a tudíž i předem známá a předvídatelná. Při teoretickém rovnoměrném rozdělení na každé dítě je tak známá i teoretická průměrná výše finančního daru za jedno dítě.
- Praktická informace závěrem: Ve školním roce 2013/2014 by celková částka na roční superhrubou odměnu měla činit asi 330 000 Kč. Naplněnost tří prvních tříd bude 28 až 29 žáků na třídu. Je samozřejmé a možné dar poskytnout jednorázově i opakovaně s tím, že periodicitu (např. měsíc, čtvrtletí, pololetí) si volí darující a je uvedena i v darovací smlouvě. Výše podpory dárců zůstává v anonymitě. Tyto praktické informace se poskytují proto, že si organizátoři podpory druhého pedagoga nepřejí, aby se kdokoli z rodičů i ostatních cítil znevýhodněn či zaskočen.

3. Trocha přehledné teorie (právní rámec)

Součástí českého práva je několik mezinárodních smluv, které výslovně obsahují právo na vzdělání každého dítěte. Některé z nich toto upřesňují na bezplatné základní vzdělávání popř. na bezplatnost vzdělávání i po ukončení vzdělání povinného. Tyto závazky jsou však zpravidla podmíněny možnostmi konkrétní společnosti. Není tedy smyslem těchto mezinárodních smluv zajistit shodné vzdělávání dětí ve státech, které jsou jejich smluvními stranami, ale zajistit aby vzdělávací systémy smluvních stran měly společné rysy v neomezování přístupu dětí ke vzdělání z ekonomických důvodů. Je tedy na každém státu jaký systém vzdělávání praktikuje a jak má v tomto systému nastaveny standardy vzdělávání.

V České republice je celý systém vzdělávání upraven dvěma zákony – tzv. školský zákon⁴ a tzv. vysokoškolský zákon⁵. Z pohledu vytyčeného zájmu – asistent v základním školství – je tak rozhodujícím právním předpisem první z nich – školský zákon. Ten se vztahuje nejen na školy základní, ale i mateřské školy a školy střední.

4. Babylon asistentů, pedagogů i dětí v českém základním školství, aneb vymezení pojmů

Školský zákon definuje práva dětí ve vzdělávacím procesu, pracuje s pojmem asistent, a pamatuje i na děti se zvláštními potřebami při vzdělávání – speciální vzdělávací potřeby.

Do této skupiny dětí se speciálními vzdělávacími potřebami patří nejen děti se zdravotním nebo s těžkým zdravotním postižením podle tzv. sociální legislativy či děti se zdravotním znevýhodněním (např. dlouhodobá nemoc), ale i děti ze znevýhodněného sociokulturního prostředí (přistěhovalci, žadatelé o azyl, azylanté, všechny národnostní menšiny), a děti s poruchami pozornosti v závislosti na závažnosti diagnózy. Všechny tyto děti „... mají právo na vzdělávání, jehož obsah, formy a metody odpovídají jejich vzdělávacím potřebám ...“ (§ 16 odst. 6 školského zákona).

Jednou z možností, jak vyhovět speciálním vzdělávacím potřebám dětí je i zřízení funkce asistenta pedagoga. Nejde však o povinnost školy, pouze o možnost. Tato možnost zřídit funkci asistenta náleží podle školského zákona řediteli školy. Náklady na existenci asistenta pak má v těchto případech nést zřizovatel školy – jednotlivé kraje, obce nebo hl. m. Praha. V ZŠ Kunratice pracuje

³ především nařízení vlády č. 564/2006 Sb., [o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě](#), nařízení vlády č. 222/2010 Sb., [o katalogu prací ve veřejných službách a správě](#), zákon č. 592/1992 Sb., [o pojistném na zdravotní pojištění](#), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 589/1992 Sb., [o pojistném na sociální zabezpečení](#), ve znění pozdějších předpisů

⁴ zákon č. 561/2004 Sb., [o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání \(školský zákon\)](#), ve znění pozdějších předpisů

⁵ zákon č. 111/1998 Sb., [o vysokých školách](#), ve znění pozdějších předpisů

v této pozici 7 asistentů pedagoga, kteří jsou přidělení ke konkrétním žákům. Jejich odměnu hradí Magistrát hl. m. Praha. To, že škola dostane vůbec nějaké prostředky na asistenty, však souvisí s tím, že uvedení žáci mají ze dvou na sobě nezávislých odborných vyšetření tento nárok potvrzen. Faktická situace v celé České republice je však taková, že od krajských úřadů – v Praze magistrátu, může škola dostat minimální prostředky. Zřizovatelé škol tyto výdaje současně ale ani nemohou plánovat, protože nejde o plnění jejich zákonné povinnosti, a tudíž je pro ně složité školy tímto způsobem podporovat. To vede k situaci, že některé školy funkci asistenta z důvodu speciálních vzdělávacích potřeb dětí ruší nebo ji ani nezřídí, přestože by to bylo vhodné a potřebné řešení.

Osobní asistence pro osoby se zdravotním handicapem je pak terénní sociální službou podle zákona o sociálních službách⁶. Tento asistent je poskytován osobám, jejichž situace si vyžaduje pomoc druhé osoby. Tento druh sociální služby si tyto osoby (v případě dětí obvykle rodiče jako zákonní zástupci) hradí samy s tím, že na služby osobního asistenta zpravidla vyčerpají celý příspěvek na péči. Pokud je osobní asistent přítomen s dítětem ve třídě, pak je tam právě a pouze pro toto dítě, nikoli pro děti další bez ohledu na jejich skutečné potřeby.

5. Orientace v české realitě (analýza stavu)

Možnost, nikoli povinnost zřídit funkci asistenta ve třídě, kde se nachází dítě se speciálními vzdělávacími potřebami, pak nepřímo umožňuje škole zřídit funkci asistenta i ve třídách, kde se takové dítě nenachází, pokud to škola uzná za potřebné. Tato potřebnost může být tedy založena např. i vysokým počtem dětí ve třídě. Počet dětí ve třídě je opět stanoven právním předpisem – vyhláškou o základním vzdělávání⁷. Pro školu o velikosti školy v Kunraticích (podle počtu tříd na prvním stupni) je počet dětí ve třídě stanoven v průměru minimálně na sedmáct se současně stanovenou podmínkou maximálně třiceti dětí v jedné třídě. Podle školského zákona (§ 23 odst. 5) je dokonce možné, aby bylo ve třídě výjimečně až třicet čtyři dětí. Na druhou stranu žádný právní předpis neupravuje výuku dvou pedagogů současně v jedné třídě – tedy tzv. párovou výuku.

V ZŠ Kunratice s touto formou výuky již zkušenosti mají. Od roku 2010 je škole tato forma podpory individualizace umožněna díky projektu Pomáháme školám k úspěchu. Jeho možnosti jsou však limitní a dělí se mezi všech dvacet tři třídy a třicet pět učitelů. Proto v minulém školním roce bylo iniciováno zavedení druhého pedagoga do prvních tříd se vstřícnou finanční podporou rodičů žáků a projektu Pomáháme školám k úspěchu.

Současně je potřeba vědět, že na soukromých, nikoli tedy veřejných školách v České republice, je přítomnost druhého pedagoga – nikoli jen asistenta, ve třídě po celou dobu výuky automatická i při minimálním počtu dětí, tj. asi při osmnácti dětech ve třídě. Plat druhého pedagoga je pokryt mj. i ze školného, které i s dalšími nadstandardními a navazujícími službami dosahuje výše od několika tisíc do několika desítek tisíc korun měsíčně. Soukromé školy přitom vycházejí z pedagogického a psychologického poznatku, že plně lze rozdělit pozornost školeného dospělého maximálně mezi devět až deset dětí. V té souvislosti stojí za zmínku, že výše zmíněná vyhláška o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky stanovuje jako minimální počet dětí v tzv. malotřídkách právě na deset. Tomuto odbornému hledisku tedy české právo vyhovuje jen v případě těchto tzv. malotřídek. Finanční náročnost v kunratické veřejné škole je tak zlomkem toho, co je za vzdělání dětí hrazeno rodiči na soukromých školách.

Pokud by tedy měl formálně počet dětí v jednotlivých třídách přesahovat dvacet, je možné považovat tento počet dětí ve třídě za vysoký, a přítomnost druhého pedagoga pro účely párové výuky ve třídě je více než vhodná, rozhodně ne však nadbytečná či dokonce nežádoucí. Cílem všeho činění a

⁶ zákon č. 108/2006 Sb., [o sociálních službách](#), ve znění pozdějších předpisů

⁷ vyhláška č. 48/2005 Sb., [o základním vzdělávání a plnění povinné školní docházky](#), ve znění pozdějších předpisů

podpory je úspěšný, pro učení motivované a spokojené dítě. To je jistě přání nejen každého rodiče, ale i všech jeho učitelů.

6. Opakování na závěr

- Na zřízení asistenta pedagoga nebo na párovou výuku není podle českého ani mezinárodního práva právní nárok, a to ani pokud jde o děti se zvláštními vzdělávacími potřebami, natož pokud pak jde jen o děti ve třídách s vysokým počtem žáků;
- Osobní asistence je poskytována pouze osobám od určitého stupně zdravotního postižení podle zákona o sociálních službách. Osobní asistent tak nemůže z titulu svého smyslu a postavení aktivně vstupovat do vzdělávání ostatních dětí, které navštěvují třídu společně s dítětem se speciálními vzdělávacími potřebami z důvodu zdravotního postižení;
- Pokud je tedy ve třídě, kde se nenachází dítě se speciálními vzdělávacími potřebami zřízena školou funkce asistenta pedagoga, která slouží k párové výuce, jde o zcela dobrovolnou iniciativu školy a zákonných zástupců dětí, kterou finančně zajišťují právě tito zákonní zástupci dětí, tedy poskytují škole finanční prostředky na tzv. superhrubou odměnu druhého kvalifikovaného pedagoga ve třídě. Žádný orgán veřejné moci ani veřejná instituce nejsou povinny toto finančně zajišťovat.